

Vergi mahremiyetinde icra dairelerinin istem yetkisi

30.06.2009 / Veysi Seviğ

Son yıllarda ekonomide yaşanan finansman sorunları nedeniyle iş âleminde icra takipleri giderek artmış, bu bağlamda da özellikle ticari işletmeler nezdinde yapılan takiplerde icra daireleri aracılığı ile vergi dairelerinden yazı ile ticari işletmelerin beyannameleri, gelir tablolarının örnekleri ve faaliyetlerine yönelik bilgiler istenmeye başlamıştır.

İcra-İflas Yasası'nın 359'uncu maddesi uyarınca icra memurları yaptıkları muamelelerden dolayı her daire ve makam ile doğrudan muhabere edebilmektedir. Bu hüküm uyarınca ticari işletmelerin bilançolarında var olan bilgilerden yararlanmak üzere bir süredir icra daireleri bilgi istemeye başlamışlar, bu konuda takipte bulunan dosya ile ilgili bilgi istemini söz konusu yasa kapsamında değerlendirme eğilimine girmişlerdir.

Oysa Vergi Usul Yasası'nın 5'inci maddesi uyarınca; "Aşağıda yazılı kimseler görevleri dolayısıyla mükellefin ve mükellefle ilgili kimselerin şahıslarına, muamele ve hesap durumlarına, işlerine, işletmelerine, servetlerine veya mesleklerine müteallik olmak üzere öğrendikleri sırları veya gizli kalması lazım gelen diğer hususları ifşa edemezler ve kendilerinin veya üçüncü şahısların nef'ine (çıkarına) kullanamazlar;

- * Vergi muameleleri ve incelemeleri ile uğraşan memurlar,
- * Vergi mahkemeleri, bölge idare mahkemeleri ve Danıştay'da görevli olanlar,
- * Vergi yasalarına göre kurulan komisyonlara iştirak edenler,
- * Vergi işlerinde kullanılan bilirkişiler,

Bu yasak, yukarıda yazılı kimseler, bu görevlerinden ayrılırsalar dahi devam etmektedir.

Söz konusu hükmün gerekçesinde de ifade edildiği üzere Vergi Usul Yasası'nın 5'inci maddesi ile "mükellefin ve mükellefle ilgili kimselerin şahıslarına, muamele ve hesap durumlarına, işlerine, işletmelerine, servetlerine veya mesleklerine müteallik olmak üzere, mutlak bir vergi mahremiyeti ihdas olunmuştur."

Diğer yandan yasal düzenleme gereği olarak "mükelleflerin vergi tarhına esas olan beyanları, kesinleşen vergi ve cezaları ile vadesi geçtiği halde ödenmiş bulunan vergi ve ceza miktarları Maliye Bakanlığı'nca" açıklanabilmektedir.

"Ayrıca, kamu görevlilerince yapılan adli ve idari soruşturmalar ile ilgili olarak talep edilen bilgi ve belgeler ile bankalara, yapacakları vergi tahsiline yönelik bilgiler verilebilir. Bu bilgilerin verilmesine ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığı'nca belirlenir."

"Sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge düzenledikleri veya kullandıkları vergi inceleme raporuyla tespit olunanların, kanunla kurulan birlik ve meslek odalarına bildirilmesi vergi mahremiyetini ihlal sayılmaz."

Konuya ilişkin olarak yayımlanan 2004/1 sıra numaralı Vergi Usul Yasası İç Genelgesi'nde de ifade edildiği üzere "Söz konusu madde hükmüne göre sahte ve muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge

düzenleyen ve kullananların maddede ismi geçer birlik ve kuruluşlara bildirilmesi ile kamu görevlilerince yapılan adli ve idari soruşturmalarla ilgili olarak talep edilebilecek bilgi ve belgeler" verilebilmektedir.

Adalet Bakanlığı'nın 23.02.2004 ve 0459 sayılı yazısında da belirtildiği üzere icra müdürlüklerine istedikleri bilgilerin aşağıdaki ilkeler çerçevesinde verilmesi mümkündür.

İcra müdürlüklerine gerçek veya tüzelkişiler hakkında verilecek bilgiler; ayrı veya özel bir çalışma, araştırma, inceleme ya da analiz gerektirmeden mükellefin tarh dosyasından temin edilebilmeli ve Vergi Usul Yasası'nın mahremiyet hükümlerini ihlal edici nitelikte olmamalıdır. Buna göre hakkında bilgi istenen mükellefin vergi levhasında bulunan bilgilerle ikametgâh adresi ve halen mükellef olup olmadığı gibi hususların bildirilmesi mahremiyetin ihlali anlamına gelmeyeceğinden, bu bilgilerin icra müdürlüklerine verilmesinde bir sakınca bulunmamaktadır. Ancak buna karşın mahremiyet kapsamına giren bilgiler icra müdürlüklerine verilemez.

Dolayısıyla icra müdürlüklerince istenilen bilgiler mükellefin vergi levhasında bulunan bilgilerle ikametgâh adresi ve halen mükellef olup olmadığı gibi hususlarla sınırlı olduğundan, mükelleflere ait mali tabloların (bilanço ve gelir tablosunun) icra müdürlüklerine verilmesi "vergi mahremiyeti" kapsamına girmektedir.

Konuya ilişkin olarak Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından verilen 11.3.2009 gün ve MUK-21 özelgede de mükellefe ait mali tabloların icra müdürlüklerine istem halinde gönderilmesinin vergi mahremiyeti kapsamında olması nedeniyle mümkün olamayacağı ifade edilmiştir.

Vergi Usul Yasası'nın 5'inci maddesinde sayılan kişilerin görevleri sırasında öğrendikleri sırları açıklamaları yasaklanmış olup, vergi mahremiyetini ihlal edenler, Türk Ceza Yasası'nın 239'uncu maddesi uyarınca cezalandırılmaktadır.

Kaynak: Referans Gazetesi